

УДК 004.032.6:[378.147:78]

В'ячеслав Шинкаренко

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ КОМПЕТЕНТІСНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті на основі вивчення та аналізу психолого-педагогічної, літератури розглянуті мультимедійні технології як засіб компетентісного становлення майбутніх вчителів музики. Виявлено вплив мультимедійних технологій на пізнавальний інтерес та рівень таких пізнавальних функцій, як пам'ять, увага та уява.

Ключові слова: компетентісний підхід, мультимедійні технології, музика.

В статье на основании изучения и анализа психолого-педагогической литературы рассмотрены мультимедийные технологии как средство компетентностного становления будущих учителей музыки. Обнаружено влияние мультимедийных технологий на познавательный интерес и уровень таких познавательных функций, как память, внимание и воображение.

Ключевые слова: компетентностный подход, мультимедийные технологии, музыка.

In the article on the basis izucheniiia and analysis of psycho-pedagogical, literature rassmotrennye media to technology as a means competentivestanolvenye future teachers music. Identified Effect multymediynyz technologies to poznavatelnyy Interest, and level of such poznavatelnyh functions memory, attention and imagination.

Key words: competentive approach, multimedia technology, music.

Постановка проблеми. В умовах інформатизації суспільства та формування комп'ютерної грамотності населення, формування умінь користуватися інформаційно-комунікаційними технологіями й орієнтуватися в інформаційному просторі є провідними завданнями системи освіти. Учитель перебуває біля джерел інформаційної культури, тому закладені ним знання, уміння й навички будуть служити базою для професійної діяльності й навчання протягом усього життя. Саме тому зараз проблеми модернізації професійної підготовки майбутніх учителів музики набувають важливого значення.

Сучасна модернізація пред'являє до підготовки педагога все нові вимоги. Тепер учитель будь-якої дисципліни є не тільки вихователем і мудрим наставником, але й людиною, яка повинна вміти миттєво орієнтуватися в постійнозростаючого потоці інформації.

На сучасному етапі розвитку освіти проблема підготовки випускників, що добре володіють комп'ютерними технологіями, набуває важливого значення у зв'язку з високими темпами

розвитку й удосконалення науки й техніки, потребою суспільства в людях, здатних швидко орієнтуватися в ситуації, мислити самостійно, бути вільними від стереотипів. Застосування цих технологій пояснюється також необхідністю розв'язку проблеми пошуку шляхів і засобів активізації пізнавального інтересу студентів, розвитку їхніх творчих здібностей, стимуляції розумової діяльності.

Сьогодні найбільш продуктивними й перспективними є технології, що дозволяють організувати навчальний процес з урахуванням професійної спрямованості навчання, а також з орієнтацією на особистість студента, його інтереси. Використання мультимедійних технологій має чимало переваг перед традиційними методами навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі професійної підготовки майбутніх учителів приділяється значна увага в наукових працях (М.В. Абашкін, Л.П. Пуховська, О.В. Сухомлинська), інформатизації педагогічної освіти (В.Ю. Биків, Р.С. Гуревич, М.І. Жалдак), підготовки вчителя до педагогічної творчості й упровадження педагогічних технологій (В.А. Кан-Калик, С.А. Сисоєва). У педагогічних працях відображені концептуальні основи компетентнісного підходу (А.І. Пометун, І. Свистун), проблеми формування інформаційної (А.Н. Гончарова, Т.І. Коваль) і професійної компетентності (М.В. Вачевський, В. А. Петрук) фахівців; компетентнісний підхід до професійної підготовки педагогів (М.Ю. Кадемія, Є.М. Павлютенков, Л.З. Тархан).

Окремі аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя музики розглядаються в роботах Л.Ф. Афонченко (комплекс музично-дидактичних знань і вмінь), В.М. Алехіної (нетрадиційний підхід до реалізації цілісної панорами музичного мистецтва), Л.В. Арзикової (кольоромузична методика вивчення навчального матеріалу з програми «Музика»), В.Ф. Горбенко (інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики).

Мета написання статті – теоретично вивчити й проаналізувати особливості становлення професійної компетентності майбутнього вчителя музики в наукових джерелах, уточнити поняття «професійна компетентність учителя музики», експериментально перевірити готовність майбутніх учителів музики до використання мультимедійних засобів навчання.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-технічний прогрес зобов'язує вчителя освоювати й застосовувати новітні технології для ефективності своєї діяльності, творчо відноситися до роботи, учитель повинен мати професійну компетентність у своїй галузі. Компетентнісний підхід, регламентований новими стандартами, визначає становлення нової моделі вчителя, який володіє професійною компетентністю. На думку А.В. Хутірського, компетентність – це володіння, володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особистісне відношення до неї й предмета діяльності. О.Е. Лебедев визначає компетентність як «здатність діяти в ситуації невизначеності». Під професійною компетентністю педагога В.А. Сластьонін розуміє «єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм». Є.Ф. Зеєр характеризує професійну компетентність «як сукупність професійних знань, умінь, а також способів виконання професійної діяльності». А.А. Деркач вважає, «що професійна компетентність полягає в системній єдності спеціальних і психолого-акмеологічних знань, досвіду, властивостей і особистісних якостей майбутніх фахівців, що дозволяють ефективно здійснювати професійну діяльність і цілеспрямовано організовувати процеси професійного спілкування, що припускають особистісний розвиток і вдосконалення професійної діяльності педагога».

При аналізі цих понять можна зробити висновок, що професійна компетентність майбутнього вчителя музики – це системна єдність професійних знань, умінь, досвіду, особистісних властивостей і якостей, уміння організувати свою діяльність, пошук рішень, удосконалення професіоналізму й володіння відповідними до своєї предметної лінії компетенціями. Професійна діяльність учителя музики проходить у тісному взаємозв'язку сфер мистецтва, освіти й культури, що обумовлюється специфікою музичної освіти. У цьому зв'язку становлення й розвиток професійної компетентності майбутнього вчителя музики прямо залежать від наявності відповідних до предметної галузі знань, умінь, досвіду й володіння професійними компетенціями.

Сучасні дослідники [1-2] трактують професійну компетентність учителя як інтегральну характеристику, що визначає здатність вирішувати професійні проблеми й типові професійні завдання, що виникають у реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності, з використанням знань, професійного й життєвого досвіду, цінностей і схильностей.

Під професійною компетентністю майбутнього вчителя музики нами розуміється функціональна готовність до розв'язання широкого кола музично-педагогічних проблем на основі інтегрованих психолого-педагогічних і музично-теоретичних знань, досвіду як суб'єкта професійної діяльності [3, с. 38-39].

Стрімкий розвиток електромузичного обладнання зобов'язує вчителя музики, окрім гри на традиційних інструментах, навчатися так само грі на електромузичних інструментах, вивчати особливості їх роботи, можливості застосування в педагогічному процесі. До електромузичного обладнання можна віднести периферійні обладнання для роботи з музичною інформацією, таких як мікшери, мікрофони, різного роду перетворювачі звуку, підсилювачі, акустичні системи та ін.

Сучасний учитель музики повинен уміти самостійно вирішувати безліч професійних завдань:

а) грамотно оформляти нотний навчальний матеріал, при необхідності миттєво піддавати його обробці (ноти концертмейстера, адаптація тональності, створити спрощений варіант для учнів, аранжування, вправи та ін.);

б) уміти застосовувати мульти-, медіа- технології під час проведення навчальної діяльності;

в) швидко й грамотно обробляти будь-який музичний матеріал (зміна тональності, швидкості, витягти відрізок, змінити формат тощо.);

г) інтегрувати музичну інформацію у відео, при необхідності замінити її;

д) створювати нову музичну інформацію, якщо цього вимагає навчальний процес (фонограма, колаж, ефекти);

е) створювати й застосовувати будь-який вид мультимедіа;

ж) грамотно систематизувати і зберігати інформацію музичного змісту;

з) повною мірою використовувати інтернет-ресурси (відправлення інформації батькам і учням, пошук інформації, публікації, перегляд відео й прослуховування аудіо в режимі online, якщо цього вимагає навчальний процес).

Для розв'язання перерахованих вище завдань учителю музики необхідно: знати основи роботи із ключовими мульти-, медіа- технологіями; миттєво орієнтуватися в просторі, що постійно розвивається й зумовлює оновлення мультимедійних технологій, самостійно вміти вивчити їхні нові можливості; уміти створювати навчально-методичний матеріал із застосуванням даних технологій в навчальному процесі для ефективності навчальної діяльності.

Майбутній учитель повинен усвідомлювати, що мультимедійні технології – це велика галузь знань, що інтегрує елементарну теорію музики, сольфеджіо, ансамбль, оркестр, вокальне мистецтво, аранжування, читання оркестрових партитур, інструментування й можливості сучасних комп'ютерних технологій. Таким чином, володіння новими технологіями й сучасними музичними інструментами дозволить майбутньому вчителю музики вдосконалювати свою професійну компетентність.

При використанні мультимедійних технологій на заняттях студент зацікавлюється навчальним процесом. Це особливо важливо при порівнянні із традиційними формами навчання, при яких студент пасивний. Мультимедійні технології можуть бути використані на всіх етапах заняття: при перевірці домашнього завдання, поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні, контролі. При вивченні нової теми можна провести лекцію із застосуванням мультимедійної презентації, що дозволить акцентувати увагу студентів на окремо важливих моментах навчальної інформації.

Мультимедіа (multi –багато, media – середовище) – найбагатший арсенал способів ілюстрації досліджуваного явища. Матеріали мультимедіа застосовують як різновиди інформації: комп'ютерні дані, теле- й відео- інформація, мова й музика [4, с. 67].

Таке об'єднання актуалізує використання різноманітного технічного обладнання реєстрації

й відтворення інформації, що уможлиблює керування від комп'ютера телевізором, відеомагнітофоном, Ніфі-аудіосистемою, програвачем компакт-дисків (CD), магнітофоном та електронними музичними інструментами. Мультимедійні технології за своєю природою інтерактивні, тобто глядач і слухач мультимедійних продуктів не залишається пасивним. Мультимедійні технології підвищують якість навчання й дозволяють зосередити увагу студента чи учня.

Особливістю навчального процесу із застосуванням мультимедійних технологій у середньому спеціальному навчальному закладі є те, що центром діяльності стає студент, який, урахувавши свої індивідуальні здатності й інтереси, вибудовує процес пізнання. Між викладачем і студентом складаються суб'єктні відносини, викладач часто виступає в ролі помічника, консультанта, що заохочує оригінальні знахідки, стимулює активність та ініціативу, самостійність.

Вплив навчального матеріалу на студентів багато в чому залежить від ступеня й рівня ілюстративності усного матеріалу. Візуальна насиченість навчального матеріалу робить його яскравим, переконливим, сприяє кращому його засвоєнню й запам'ятовуванню. Величезне значення при проведенні сучасного уроку музики має грамотне використання мультимедійних презентацій, що, безумовно, підвищує інтерес студентів.

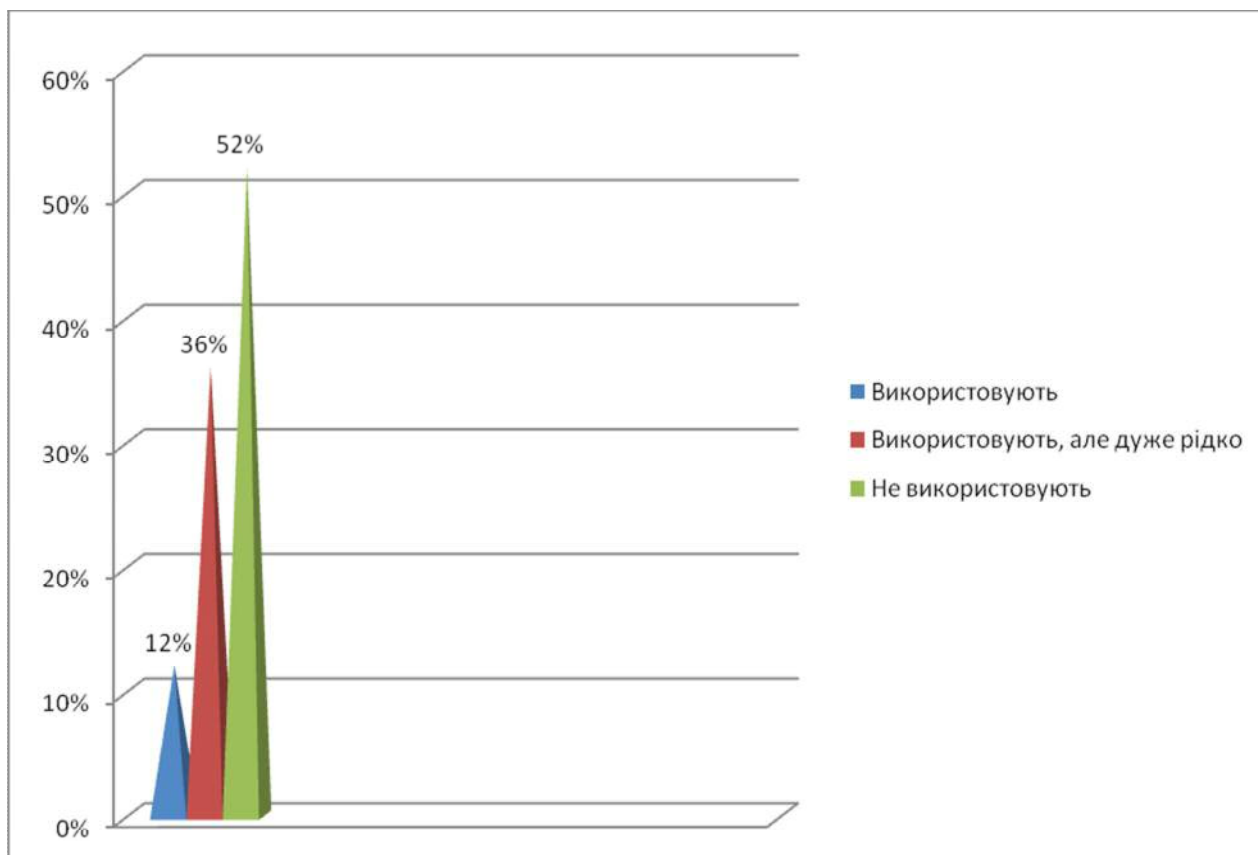
Для перевірки готовності майбутніх учителів музики до використання мультимедійних технологій, нами було проведено опитування студентів.

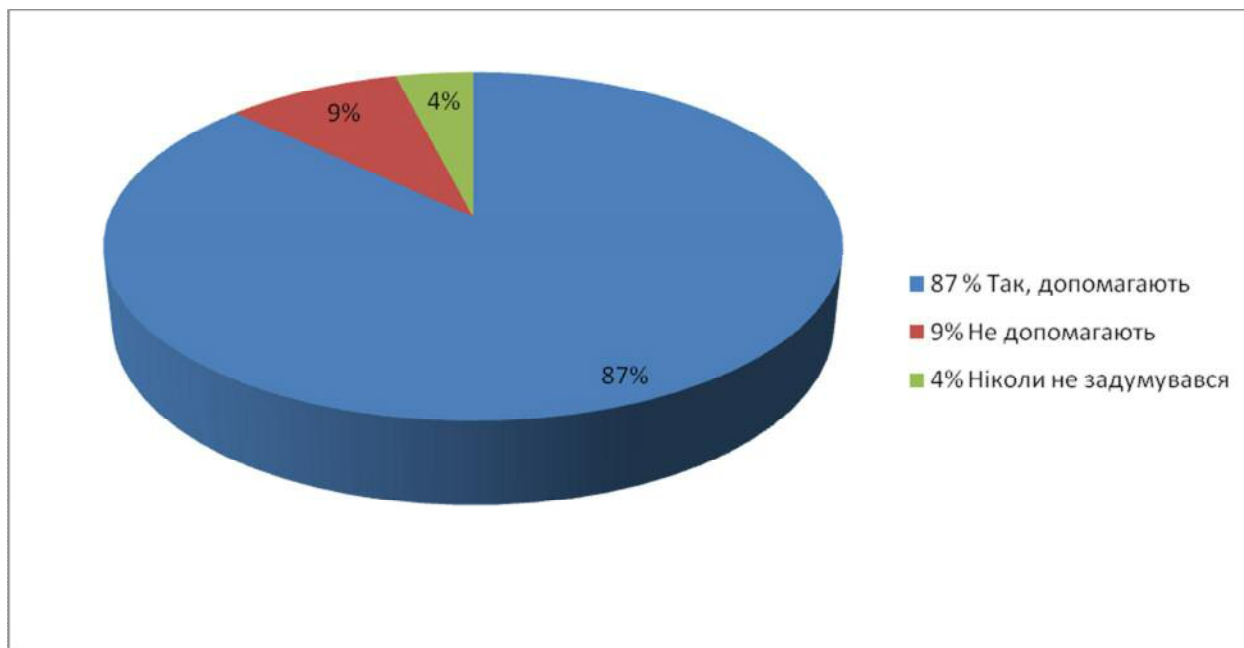
Ми запропонували анкету з такими запитаннями:

1. Чи використовують учителі мультимедійні технології на уроках?
2. Як ви вважаєте, чи допомагають навчанню мультимедійні технології?
3. Чи потрібно володіти сучасному вчителю мультимедійними технологіями?

Для зручності результати опитування наведені нами в діаграмі.

Діаграма 1.

На запитання, чи потрібно володіти сучасному вчителю мультимедійними технологіями, майже всі учні дали позитивну відповідь.

Як підтверджують відповіді анкетування, використання мультимедійних технологій у середніх спеціальних навчальних закладах поки є мало розвиненим, у той же час студенти з успіхом сприймають мультимедійні технології, у них виникає інтерес до уроків з використанням мультимедійних технологій, активізуються знання з теми, спостерігається процес кращого запам'ятовування, також студенти відзначають поліпшення настрою, підвищення бадьорості, концентрації уваги, зменшення напруги.

Висновки. Вважаємо, що використання мультимедійних технологій не витисне базовий навчальний процес, однак може стати його ефективним доповненням, тому що мультимедійні технології поєднують у собі знання музичних теоретичних і практичних дисциплін. Важливо, що мультимедійні технології відкривають майбутньому вчителю музики нові можливості не тільки для одержання знань, але й для створення навчального контексту.

Отриманий результат свідчить про доцільність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі при компетентнісному становленні майбутніх учителів музики. *Подальшу* свою роботу ми вбачаємо в тому, щоб розробити програму спецкурсу для викладачів музики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козирева В.А. Компетентнісний підхід у педагогічній освіті / В.А. Козирева, П.Ф. Радіонова. – М. : РГПУ ім. А.І. Герцена, 2004. – С.8-9.
2. Лебедев О.Е. Компетентнісний підхід в утворі / О.Е. Лебедев. – М. : Шкільні технології, 2004. – №5. – С. 3-12.
3. Юферова А.А. Педагогічні умови підготовки компетентного фахівця в освітньому процесі педагогічного коледжу / А.А. Юферова. – М. : СПО, 2004. - №1. – С. 38-39.
4. Великий енциклопедичний словник / 2-е вид. переробл. і доп. - М. : Спб., 1998. – 1456 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шинкаренко В'ячеслав Володимирович – викладач Дніпропетровської дитячої музичної школи №10, аспірант кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету.

Надійшла до друку 14.12.2012 р.